

Üniversite Öğrencilerinde Karanlık Üçlü: HEXACO Kişilik Özelliklerinin Yordayıcı Rolü

Dark Triad Among University Students: The Predictive Roles of HEXACO Personality Traits

Ezgi Cömert¹ , Cem Ali Gizir²

Yazar notu: Bu çalışma, birinci yazar tarafından ikinci yazar danışmanlığında yapılan yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümüdür.

¹Uzm. Psk., Özel Yenişehir Kültür Koleji, Mersin, Türkiye

²Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Çiftlikköy Yerleşkesi, Mersin, Türkiye

ORCID: E.C. 0000-0003-3153-3574
C.A.G.: 0000-0002-1928-781X

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Cem Ali Gizir,
Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve
Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
Çiftlikköy Yerleşkesi, Mersin, Türkiye
E-posta/E-mail: cagizir@mersin.edu.tr

Başvuru/Submitted: 08.04.2019

Revizyon Talebi/Revision Requested:
08.04.2019

Son Revizyon/Last Revision Received:
27.10.2019

Kabul/Accepted: 12.11.2019

Online Yayın/Published Online: 14.04.2020

Atıf/Citation: Comert, E., Gizir, C. A. (2020).
Üniversite öğrencilerinde karanlık üçlü:
HEXACO kişilik özelliklerinin yordayıcı rolü.
Psikoloji Çalışmaları - Studies in Psychology.
Advance online publication.
<https://doi.org/10.26650/SP2019-0031>

Öz

Alan yazında karşıt kutuplarda yer aldığı öne sürülen Karanlık Üçlü kişilik özellikleri ile HEXACO kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin ele alınmasının önemi sıklıkla vurgulanmaktadır. Diğer yandan, Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin HEXACO kişilik modeli çerçevesinde ve Türkiye'deki üniversite öğrencileri odağında henüz yeterince incelenmediği gözlemlenmektedir. Bu bakış açısıyla ele alınan bu çalışmada HEXACO kişilik özelliklerinin (deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük), Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) düzeylerini ne derece yordadıklarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında bir vakıf üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenimini sürdüren 388 (250 kadın, 138 erkek) lisans düzeyindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Bu çalışmada Kişisel Bilgi Formunun yanı sıra, Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği ve HEXACO Kişilik Ölçeği olarak adlandırılan toplam iki ölçüm aracı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analiz edilmesi amacıyla basit korelasyon ve çoklu regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre dürüstlük-alçakgönüllülük, deneyime açıklık, duyarlılık ve uyumluluk değişkenlerinin Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin Makyavelizm ve psikopati eğilimlerini anlamlı düzeyde yordadıkları belirlenmiştir. Diğer yandan, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin narsisizm eğilimlerini yordayan değişkenlerin ise sırasıyla dışadönüklük, dürüstlük-alçakgönüllülük, sorumluluk ve deneyime açıklık olduğu görülmüştür. Bulgular diğer bir açıdan incelendiğinde, dürüstlük-alçakgönüllülük ve deneyime açıklık HEXACO kişilik özellikleri, Karanlık Üçlüyü oluşturan Makyavelizm, narsisizm ve psikopati eğilimlerinin üçünü de açıklayan ortak faktörler olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, duyarlılık ve uyumluluk kişilik özellikleri ise üniversite öğrencilerinin sadece Makyavelizm ve psikopati eğilimlerini negatif yönde yordayan faktörlerdir. Diğer yandan, dışadönüklük ve sorumluluk kişilik özellikleri ise sadece narsisizm eğilimini pozitif yönde belirleyen faktörler olarak dikkat çekmektedir. Elde edilen bulgular, alan yazın temelinde tartışılmış ve ardından alandaki çeşitli uygulamalara ve gelecek çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karanlık üçlü, HEXACO kişilik özellikleri, Makyavelizm, narsisizm, psikopati, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

The importance of addressing the relationships between Dark Triad traits and HEXACO personality traits as opposite poles is often emphasized in literature. On the other hand, it was observed that Dark Triad traits have not been examined sufficiently within the framework of the HEXACO model of personality among university students in Turkey. In this context, the purpose of this study was to explore the extent in which HEXACO personality traits (openness to experience, extraversion, agreeableness, emotionality, conscientiousness and honesty-humility) predicted Dark Triad (Machiavellianism, narcissism, and psychopathy) levels of university students in Turkey. The sample of the study was comprised of 388 (250 Female, 138 Male) undergraduate students registered in diverse departments of a private university in the academic year of 2017-2018. Two instruments, namely, Short Dark Triad Scale and HEXACO Personality Inventory were utilized in the study. Simple correlation and multiple regression analyses were applied to analyze the research data. The results of the study showed that honesty-humility, openness to experience, emotionality and agreeableness were the significant predictors of both Machiavellianism and psychopathy tendencies of university students in Turkey. On the other hand, extraversion, honesty-humility, conscientiousness and openness to experience had significant predictive roles on the narcissistic tendencies of university students in Turkey. The present study also demonstrated that both honesty-humility and openness to experience among six HEXACO factors were significant predictors of all Dark Triad personalities of Machiavellianism, narcissism, and psychopathy. However, the HEXACO factors of emotionality and agreeableness were significant negative predictors of two Dark Triad traits of Machiavellianism and psychopathy, while extraversion and conscientiousness were significant positive predictors of narcissism only. Implications of the study findings were discussed, and some suggestions were submitted for additional research and implementation.

Keywords: Dark triad, HEXACO personality traits, Machiavellianism, narcissism, psychopathy, university students

EXTENDED ABSTRACT

In recent years, there has been a substantial increase of interest in two sets of personality traits. One of them is the HEXACO model (Ashton & Lee, 2001) characterizing a favor of six personality traits; openness to experience, extraversion, agreeableness, emotionality, conscientiousness, and honesty-humility. The other one represents a collection of socially aversive characteristics named the Dark Triad personalities (Paulhus & Williams, 2002) which includes Machiavellianism, subclinical narcissism, and subclinical psychopathy. It was observed that by examining the manner in which the HEXACO model of personality structure relates to the Dark Triad traits could be valuable research in order to understand the many facets of personality traits that varies within a normal population. Moreover, the literature review indicated that the low pole of the honesty-humility factor in the HEXACO model was conceptually and empirically related to the Dark Triad dimensions (Lee et al., 2013; Lee & Ashton, 2014; Muris, Merckelbach, Otgaar, & Meijer, 2017) and the investigation of the honesty-humility factor might be much more helpful in explaining Dark Triad traits in detail (Jonason & McCain, 2012; Lee & Ashton, 2005). Although there was valuable research in the literature investigating the associations between the subscales of Dark Triad and factors of the HEXACO model, there was no research currently available investigating the role of HEXACO personality factors in prediction of Dark Triad traits among university students in

Turkey. In this framework, the main aim of the current study was to investigate the extent to which the variables of openness to experience, extraversion, agreeableness, emotionality, conscientiousness, and honesty-humility predicted Machiavellianism, subclinical narcissism, and subclinical psychopathy levels of university students in Turkey.

Method

The sample of the study involved 388 (250 Female, 138 Male, $M_{age} = 21.36$ years, $SD_{age} = 1.62$, and age range 18-27) Turkish undergraduate students registered in diverse departments of a private university in the academic year of 2017-2018. The participants completed the Turkish versions of two instruments; the Short Dark Triad Scale (SD3; Jones & Paulhus, 2014; Özsoy, Rauthmann, Jonason, & Ardiç, 2017) and the 60-item HEXACO-PI-R (Ashton & Lee, 2009; Wasti, Lee, Ashton, & Somer, 2008). Correlation and multiple regression analyses were utilized to analyze the research data.

Results

The results of multiple regression analyses indicated that honesty-humility, openness to experience, emotionality, and agreeableness were significant negative predictors of Machiavellianism tendencies of university students, respectively. On the other hand, extraversion, conscientiousness, and openness to experience were significant positive predictors of narcissism tendencies of university students, while honesty-humility remained a significantly negative predictor of narcissism. Moreover, the significant negative predictors of psychopathy were agreeableness, emotionality, honesty-humility, and openness to experience among Turkish university students, respectively. The findings of the study also revealed that HEXACO personality traits accounted for 22% of the variance in Machiavellianism, while these traits accounted for 23% of the variance in narcissism and 26% of the variance in psychopathy.

Discussion

The results of the present study showed that honesty-humility, openness to experience, emotionality and agreeableness were the common significant predictors of both Machiavellianism and psychopathy tendencies of university students in Turkey. The literature review also indicated that there were significant correlations between four HEXACO personality traits, and both Machiavellianism and subclinical psychopathy (Aghababaei & Blachnio, 2015; Aghababaei, Mohammadtabar, & Saffarinia, 2014; Dinić & Wertag, 2017; Jonason & McCain, 2012; Lee & Ashton, 2005; Muris et al., 2017). On the other hand, extraversion, honesty-humility, conscientiousness and openness to experience had

significant predictive roles on the narcissistic tendencies of university students in Turkey. This result was also consistent with the findings of previous research specifying significant correlations between four HEXACO personality traits and subclinical narcissism (Aghababaei & Blachnio, 2015; Aghababaei et al., 2014; Dinić & Wertag, 2017; Jonason & McCain, 2012; Lee & Ashton, 2005; Muris et al., 2017). The study results also showed that the honesty-humility trait was negatively correlated with all Dark Triad variables of Machiavellianism, subclinical narcissism, and subclinical psychopathy as stated in the literature (Aghababaei et al, 2014; Dinić & Wertag, 2017; Hodson et al., 2018; Jonason & McCain, 2012; Lee & Ashton, 2005; 2014; Lee et al., 2013; Muris et al., 2017).

In conclusion, the present study confirmed that the predictive validity of HEXACO personality traits on Dark Triad factors among Turkish university students. The findings of the present research including the correlations among study variables and the predictive roles of HEXACO traits on Dark Triad personalities reflect theoretically and statistically meaningful associations that are discussed in the literature.

Based on these results, it is important for university counseling centers to develop preventive practices aimed at reducing students' attitudes and behaviors based on Dark Triad characteristics. For this reason, various group guidance activities can be organized for undergraduate students in order to gain altruistic attitudes and behaviors in the focus of personal development. In this study, only HEXACO personality traits predicting Dark Triad tendencies of university students were studied. Further studies using diverse research methods with various sample groups are needed in order to examine the potential associations of Dark Triad traits with related variables.

Psikoloji alanındaki araştırmacıların her zaman özel bir ilgi gösterdiği kişilik kavramı, bireylerin kendilerine özgü duygu, düşünce ve davranış biçimi olarak tanımlanabilmektedir (Smith ve ark., 2015). Başka bir deyişle, bireylerin günlük yaşamda sergiledikleri davranışlar ile olaylara yönelik duygu ve düşünceleri kişiliğın temelini oluşturmaktadır. Bu noktada, kişilik psikolojisinin en temel amacı, hem kuramsal hem de ampirik olarak bireylerin davranışlarının altında yatan nedenlerin incelenmesi olmaktadır (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2008). Bu bakış açısıyla kişiliği ele alan her bir kuram, belirli bir alana yoğunlaşmakta ve o alan üzerinden kişiliği tanımlamaya çalışmaktadır (Özdemir, Güzel-Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012). Aynı zamanda araştırmacılar, bireysel farklılıklar temelinde kişilik kavramını ele alırken, bireylerin doğuştan getirdikleri özelliklerin yanı sıra yaşamları boyunca etkileşim içinde oldukları dışsal faktörlerin olası etkilerini de incelemektedir (Yurtsever, 2009).

Bu bağlamda, bireyleri temel kişilik özellikleri çerçevesinde ele alan çalışmaların sıklığında bir artış olduğu gözlemlenmektedir (Veselka, Schermer ve Vernon, 2012). Bu çalışmalar odağında son dönemde iki temel kişilik örüntüsü araştırmacıların dikkatini çekmeye başlamıştır. Bu örüntülerden birincisi Paulhus ve Williams (2002) tarafından alan yazına kazandırılan *Karanlık Üçlü* (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) kişilik özellikleridir. İkincisi ise Ashton ve Lee (2001) tarafından geliştirilen ve *HEXACO* olarak adlandırılan altı faktörlü (deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük) kişilik modelidir.

Karanlık Üçlü kişilik modeli araçsallık, çıkarıcılık ve istismarcılık temelinde şekillen hilebaz tutum ve davranışlar odağında betimlenmektedir (Jonason ve McCain, 2012; Jonason, Webster, Schmitt, Li ve Crysel, 2012). Bu yönüyle birçoğ çalışmanın odağında yer almaya başlayan Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin (Jonason ve McCain, 2012) özellikle kuramsal açıdan, kişilik yapısının genel örüntüleri ekseninde bütünüyle incelenmesinin bir zorunluluk haline geldiği belirtilmektedir (Lee ve Ashton, 2005). Buna bağlı olarak, ilgili alan yazında, Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin Büyük Beşli kişilik modelini (Goldberg, 1993) oluşturan açıklık, sorumluluk, dışadönüklük, uyumluluk ve duygusal tutarlılık kişilik özellikleri çerçevesinde geçerliğini inceleyen çeşitli çalışmalar (Ardıç ve Özsoy, 2016; Carter, Campbell ve Muncer, 2013; Jonason, Kaufman, Webster ve Geher, 2013; Jones ve Paulhus, 2014; O'Boyle, Forsyth, Banks, Story ve White, 2015; Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardıç, 2017; Veselka, Schermer ve Vernon, 2012) bulunmaktadır. Diğer yandan, Büyük Beşli'nin önemli bir alternatifi olan ve öz-

geci tutum ve davranışları içeren (Lee ve Ashton, 2014) HEXACO modelinin (Ashton ve Lee, 2007), Karanlık Üçlü kişilik özelliklerini açıklamak için kullanılmasının kuramsal ve ampirik açılardan amacına daha uygun olacağı belirtilmektedir (Jonason ve McCain, 2012). Bu noktada Ashton ve Lee (2014), Büyük Beşli ile karşılaştırıldığında HEXACO modelinin önemli avantajları olduğunu ifade etmektedir. Bunlar HEXACO'nun yüksek yordama geçerliğine sahip olması, modeli oluşturan kişilik özellikleri arasındaki kavramsal netlik ve modelde yer alan altı faktör arasındaki korelasyon değerlerinin sağlıklı düzeylerde olması şeklinde sıralanmaktadır. Dolayısıyla, kuramsal olarak Karanlık Üçlü'yü betimleyen ve hilebaz stratejisi olarak değerlendirilen araçsal, faydacı, çıkara dayalı, istismarcı tutum ve davranışlar (Ashton ve Lee, 2007) ile HEXACO'yu nitelendiren özgeci tutum ve davranışlar (Lee ve Ashton, 2014) arasındaki ilişkilerin çeşitli kültürlerde ve örneklem gruplarında incelenmesinin oldukça önemli olduğu vurgulanmaktadır (Aghababaei, Mohammadtabar ve Saffarinia, 2014). Ancak, Türkiye'de HEXACO kişilik özellikleri odağında Karanlık Üçlü (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) eğilimlerini temel alan bir çalışmaya henüz rastlanmamıştır.

Çok çeşitli kültürere uyarlanan HEXACO'nun, Büyük Beşli'den ayrılan en temel özelliklerinden birisi de modelde yer alan dürüstlük-alçakgönüllülük (honesty-humility) kişilik özelliğidir (Lee ve Ashton, 2014). İlgili alan yazında düşük düzeyde dürüstlük-alçakgönüllülük ile yüksek düzeyde Karanlık Üçlü özelliklerinin karşıt kutuplar olarak özdeş olabilecekleri (Lee ve Ashton, 2005; Lee ve ark., 2013) ve dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinin Karanlık Üçlü özellikleri üzerindeki açıklayıcı rolünün oldukça önemli olduğu vurgulanmaktadır (Jonason ve McCain, 2012; Lee ve Ashton, 2014). Özellikle eşyapılı (isomorphic) doğası gereği, dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliği odağındaki kuramsal açıklamaların Karanlık Üçlü özelliklerine de uyarlanabileceği (Lee ve Ashton, 2014) düşünüldüğünde, karşıt kutuplarda yer alan bu özelliklerin Türkiye'deki üniversite öğrencileri örneklemini çerçevesinde birlikte incelenmesinin alan yazına katkı sağlayabileceği öngörülmektedir.

Bilindiği üzere üniversite öğrencilerinin içinde buldukları gelişimsel dönem, kişilik gelişimi odağında ergenlik ile yetişkinlik arasındaki bir geçiş dönemidir (Arnett, 2000). Başka bir ifadeyle 18-24 yaş aralığında ve genç-yetişkinlik döneminde bulunan gençler için üniversite öğrenim süreci kendiliğinden biçimlendiği ve kimlik gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı gelişimsel bir basamak olarak tanımlanmaktadır (Chickering ve Reisser, 1993). Bu noktada üniversiteler, eğitsel ve mesleki işlevleriyle birlikte, öğrencilerin

kişisel ve sosyal gelişimlerine (sağlıklı bir kendilik algısı geliştirme, sosyal becerileri güçlendirme ve öznel değerlerini gözden geçirme vb.) katkı sağlayan oldukça önemli kurumlar olarak ele alınmaktadır (Chickering ve Reisser, 1993; Pascarella ve Terenzini, 2005). Dolayısıyla, üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkiler geliştirme ve sosyal beceriler kazanma noktasında uzmanlaşmaları ve sosyal ilişkilerini güçlendirebilmek adına çeşitli stratejileri kullanabilmeleri oldukça önemlidir. Bu noktada, Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin sosyal açıdan istenmeyen tutum (Jones, 2013) ve davranışlara (Spain, Harms ve Leberton, 2014) neden olduğu ve üniversite öğrencilerinin özgeci tutum ve davranışlar temelinde sosyal becerilerinin gelişimine olumsuz etki etme potansiyeli bulunduğu göz ardı edilmemelidir. Özellikle alan uygulamaları açısından ele alındığında, kişilik gelişiminin oldukça önemli hale geldiği yetişkinliğe geçiş aşamasındaki üniversite öğrencileri odağında (Arnett, 2000), kişiliğin temel örüntülerini içeren faktörlere yönelik daha fazla bilgi sağlanması önem arz etmektedir (Hodson ve ark., 2018). Bu sayede, üniversite öğrencilerinin kişilik gelişimlerine olumlu katkı sağlayabilecek çeşitli gelişimsel ve önleyici destek programlarının hazırlanabileceği öngörülmektedir. Türkiye’de bulunan yükseköğrenim kurumlarının ön lisans (955,081 kişi) ve lisans (2,348,535 kişi) düzeyinde öğrenim gören (açık öğretim ve uzaktan öğretim hariç) öğrenci sayısının yaklaşık olarak 3,3 milyon olduğu (YÖK, 2019) düşünüldüğünde, bu çalışmadan elde edilen bulgular üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü eğilimlerine katkı sağlayan ya da engel oluşturan kişilik özelliklerinin belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca mevcut çalışmanın genç yetişkinlerin temel kişilik özelliklerinin geliştirilmesine yönelik yükseköğrenim kapsamındaki uygulamalara bir bakış açısı kazandırabileceği düşünülmektedir. Bu bilgiler ışığında bu çalışmada, HEXACO kişilik özelliklerinin üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü eğilimleri üzerindeki rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır.

Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri

Paulhus ve Williams (2002) tarafından ortaya konan Karanlık Üçlü (Dark Triad) kavramı, kendi çıkarına odaklanma, ikiyezlülük ya da saldırganlık içeren ve sosyal açıdan art niyetli olarak tanımlanabilen kişilik özelliklerinin üçüne odaklanmaktadır. Mak-yavelizm, eşikaltı (subklinik, klinik belirtiler vermeyen veya oluşturmayan; TDK, 2019) narsisizm ve eşikaltı psikopati olarak betimlenen ve karanlık bir yapı olarak ele alınan bu kişilik özellikleri (Giammarco ve Vernon, 2014; Paulhus ve Williams, 2002) sosyal olarak istenmeyen, kendi kendine faydalı ve başkaları için zararlı olarak nitelendirilmektedir (Rauthmann ve Kolar, 2012). Buna ek olarak, bu karanlık üçlü yapı, diğerleri-

ni manipüle eden ya da kötüye kullanan ve sosyal açıdan daha az istenen özelliklere odaklanmaktadır (Banks, Forsyth, O'Boyle ve Story, 2013). Dolayısıyla, sosyal olarak istenmeyen kişilik özellikleri arasında en çok dikkat çeken Makyavelizm, narsisizm ve psikopati (Kowalski, 2001), farklı kökenlere dayansalar da değişen derecelerde duygusal kayıtsızlık, ikiyüzlülük, kişilerarası düşmanlık, sadakatsizlik, ahlaki uygunsuzluk ve olumsuz davranışsal eğilimler temelinde kişiliğin sosyal açıdan kötü ve zararlı özelliklerini ifade etmektedir (O'Boyle ve ark., 2015).

Karanlık Üçlü kişilik özellikleri içinde yer alan Makyavelizm, narsisizm ve psikopati ile karşılaştırıldığında, kişilik bozukluğu olarak görülmeyen ve görece normal olarak betimlenen bir kişilik özelliğidir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Bu kavram Medici ailesinin 16. yüzyıldaki baş politik danışmanı olan Niccola Machiavelli'nin (1513; akt., Furnham, Richards, Rangle ve Jones, 2014) yazmış olduğu Hükümdar (The Prince) adlı siyasi eseri ile ortaya çıkmıştır. Siyasi kontrolün devamlılığının sağlanması ile bu bağlamda var olan kişisel hedeflere ulaşmak için gerçekleştirilecek eylemlere yönelik önerilerin sunulduğu bu kitapta Makyavelizm, belirlenen (siyasi anlamda) bir amaç uğruna gerçekleştirilecek her türlü eylemde kullanılan araçların doğru ya da yanlış ayırt etmeden uygun bulunması olarak betimlenmektedir (Kesgin, 2015). Kişilik ve sosyal davranışlarla olan ilişkisi odağında ise Makyavelizm, Karanlık Üçlü'yü oluşturan diğer faktörlerin özelliklerinden farklı olarak, sosyal etkileşime yönelik "hedefe giden her yol mübahtır" ile nitelenen küçümseyici ve çıkarıcı yaklaşımı tanımlamaktadır (Christie ve Geis, 1970). Bu noktada Makyavelizm, kişilerarası ilişkilerde kişisel çıkar sağlamak amacıyla ikiyüzlü davranmayı ve ahlaklı olmaya önem vermemeyi yansıtmaktadır (Rauthmann ve Kolar, 2012). Bir başka deyişle Makyavelizm, kendi çıkarları uğruna sıklıkla başkalarını kullanma ve samimiyet eksikliği ile nitelendirilen bir kavram olarak ifade edilmektedir (Hodson, Hogg, Macinnis, 2009). Makyavelizm özelliği yüksek olan bireyler, görüş, maneviyat ve taktik olmak üzere üç unsur açısından ele alındıklarında, insan doğasını küçümseyen bir bakış açısına sahip olma (görüş unsuru), kendi davranışlarını kınamayarak alışıl gelmiş manevi değerlerden yoksun olma (manevi unsur) ve kişiler arası sömürüye dahil olma (taktik unsuru) eğilimindedirler (Monaghan, Bizumic ve Sellbom, 2016). Dolayısıyla Makyavelist bireyler, eylemlerinin sosyal sonuçlarını tasarlayarak hareket etme eğilimindedirler (Gordon ve Platek, 2009).

Eşikaltı narsisizmin tanımı büyükenmecilik, haklılık, baskınlık ve üstünlüğü içermektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Başka bir deyişle eşikaltı narsisizm dikkat çek-

me isteği, kibirlilik, kendini aşırı beğenme, üstünlük algısı ve uzun süreli ilişkilerde sömürücü olma (ilişki istismarı) gibi özellikleri içeren bir kişilik örüntüsünü ifade etmektedir (Rauthmann ve Kolar, 2012; Vernon, Villani, Vickers ve Harris, 2008). Öncelikli olarak klinik alan yazın ve uygulamalar temelinde ortaya çıkan (Furnham ve Crump, 2005) ve bir klinik bozukluk olarak nitelendirilen narsisizm, 1980 sonrasında DSM-III (1980) sınıflama sisteminde bir kişilik bozukluğu olarak ele alınmaya başlanmıştır (Chatterjee ve Hambrick, 2007). Aynı dönemde Narsistik Kişilik Ölçeği (Raskin ve Hall, 1979) ve benzeri ölçme araçlarının geliştirilmesi sonrasında ise narsisizm ilgili alan yazında eşikaltı açıdan da incelenmeye başlamıştır (Furnham ve ark., 2013). Dolayısıyla, klinik tanı ölçütleri ile önemli benzerlikleri bulunsa da eşikaltı narsisim, kişiliğin olağan yönleri olarak nitelendirilebilen üstün ve baskın olma ideali, büyülenme, haklılık hissi ve faydacılık gibi özellikleri de içine alan bir kişilik özelliği olarak tanımlanabilmektedir (Ashton ve Lee, 2005; Chatterjee ve Hambrick, 2007; Ozan, Kırpınar, Aydın, Fidan ve Oral, 2008; Vernon ve ark., 2008). Bu noktada narsisizm, aşırı öz-saygının bir biçimi olarak ele alınmaktadır (Brummelman, Thomaes ve Sedikides, 2016). Dolayısıyla narsistik bireyler eleştiriye kapalı, empati kuramayan ve kişilerarası ilişkilerde rekabetçi ya da çıkarıcı olarak nitelendirilmektedirler (Kanten, 2014). Aslında toplum içinde her ne kadar çekici, cazibeli ve popüler (Back, Schmukle ve Egloff, 2010; Holtzman ve Strube, 2010), iyimser (Veselka, Schermer, Martin ve Vernon, 2010) ya da başarı odaklı ve sorumluluk sahibi (Furtner, Rauthmann ve Sachse, 2011) olarak olumlu özelliklerle tanımlansalar da, narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin uzun süreli ilişkilerde sorunlar yaşama (Campbell ve Foster, 2002), diğer insanları, kendi takdir edilme gereksinimini karşılamak ve öznel düşüncelerini pekiştirmek üzere bir araç olarak kullanma (Campbell, Rudich ve Sedikides, 2002; Rhodewalt ve Peterson, 2009) eğiliminde oldukları vurgulanmaktadır.

Son olarak eşikaltı psikopati, duygusuzluk etkisi, düşük empati, antisosyal davranış ve umursamaz yaşam tarzı seçimleri ile vurgulanan bireysel farklılıkları nitelendirmektedir (Hodson ve ark., 2018). Alan yazında psikopati, genel olarak, davranış alanındaki bozulmalar, dürtüsellik, düşük pişmanlık düzeyi, empati eksikliği, kişilerarası ilişkilerde sorunlar, sosyal ve yasal normları ihmal etme eğilimi, duygudurum sorunları gibi çeşitli özellikleri içeren sosyal açıdan yıkıcı bir kişilik bozukluğu olarak tanımlanmaktadır (Campbell, French ve Gandreau, 2009; Hare, 2003; Rauthmann ve Kolar, 2012). Diğer yandan, narsisizm gibi psikopati de ilgili araştırmalarda klinik ve eşikaltı olarak iki temel

açıdan ele alınabilmektedir (Vernon ve ark., 2008). Başka bir deyişle, DSM 5'te (APA, 2013) bir kişilik bozukluğu olarak tanımlanan psikopati, Psikopati Kontrol Listesi (Hare, 1980; 1991; 2003) ve benzeri ölçme araçları ile eşikaltı düzeyde de psikopati odağındaki kişilik özellikleri ve eğilimleri ile ilişkilendirilmeye başlanmıştır (Hare, Paulhus ve Williams, 2007). Buna göre, eşikaltı psikopatideki temel kişilik öğeleri dürtüsellik, heyecan arama ve bunlara eşlik eden kaygı ve düşük empati olarak tanımlanmaktadır (Paulhus ve Williams, 2002). Yoğun duyguları anlama, tanımlama ya da deneyimleme konusunda yetersiz olan psikopati eğilimli bireyler, duygusal açıdan olumsuzluk yaratan durumları kabul ediyormuş gibi görünseler de kendi içlerinde bu durumları asla kabul etmemektedir (Cooke, 1998). Dolayısıyla bu bireyler, uzun vadeli çıkarlarını tehlikeye atacak olsalar bile, ödüller için anında yalan söyleyebilirler. Cesaretli ve acımasız bir suç davranışı sergilemek için diğer kısa vadeli istekleri (duyarsızlık, heyecan arayışı vb.) ile kötüye kullanma davranışlarını birleştirirler (Hare ve Neumann, 2008).

Alan yazında psikopatinin, birincil ve ikincil psikopati olmak üzere iki farklı şekilde tanımlandığı da gözlemlenmektedir. Buna göre birincil psikopati duygusuz, sakin, vicdansız bireyleri, ikincil psikopati ise kaygılı ve duyarlı ancak dengeli olmayan bireyleri tanımlanmaktadır. Her iki grupta yer alan bireyler benzer şekilde dürtüsel ve antisosyal davranışlar gösterirken, ikincil olarak tanımlanan grup kararsız duygulanım sergilemektedir. Ayrıca, birincil psikopati davranışlarının büyük oranda biyolojik ve genetik özellikler tarafından yönlendirildiği, ikincil psikopati davranışlarının ise olumsuz sosyal ve çevresel faktörlerin etkisiyle ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Mealey, 1995; Noyan, 2008).

Sonuç olarak, Karanlık Üçlü kişilik özellikleri çoğunlukla zehirli olarak tanımlanmakta ve genellikle tehlikeli veya işlevsiz bir ahlaka dayandırılmaktadır (Book, Visser ve Volk, 2015; Paulhus ve Williams, 2002). Bunun en temel nedeni, bireyin kendisini başkasından üstün görmesi ve/ya insanların içinde var olan toplumsal ahlaki duyguları ihlal edecek şekilde davranmaları olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla, bu üçlü kişilik yapısının duygusal kayıtsızlık, ikiyüzlülük ve saldırganlık gibi kötü niyetli davranışsal eğilimlerle ilişkili olduğu ve toplumsal açıdan risk yarattığı belirtilmektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Bununla birlikte, Karanlık Üçlü özelliklerine sahip olan bireylerin kendileri için yarar sağlayan ancak başkalarına zarar verebilecek davranışları sürdürme eğiliminde olabilecekleri (Jonason ve ark., 2013; Rautmann ve Kolar, 2012) ve oldukça düşük düzeyde empati becerilerine sahip oldukları vurgulanmaktadır (Wai ve Tiliopoulos, 2012).

HEXACO Kişilik Özellikleri

İkinci kişilik modeli ise bugüne kadar yapılan çeşitli çalışmalarda sıklıkla kullanılan ve Büyük Beşli (Big Five; Goldberg, 1993) olarak tanımlanan modelin günümüzde (özellikle farklı kültürlerde gerçekleştirilen çalışmalarla) kişilik özelliklerini tanımlamada sınırlı kaldığı (Lee ve Ashton, 2005) varsayımından hareketle oluşturulmuş bir modeldir. Ashton ve Lee (2001) tarafından geliştirilen ve HEXACO olarak adlandırılan bu model deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük olarak ifade edilen kişilik özelliklerini tanımlayan altı faktörden oluşmaktadır (Lee ve Ashton, 2014).

HEXACO modelini oluşturan ilk faktör olarak tanımlanan deneyime açıklık (openness to experience), alışılmışın dışında olan, yaratıcılık ve yeniliğe açıklığı ifade etmektedir (Lee, Ashton, Ogunfowora, Bourdage ve Shin, 2010). Bununla birlikte bu faktör duygulara açıklık, sanat ve doğa güzelliklerine dair güçlü izlenimler, kişinin kişisel değerini inceleme ve gözden geçirme, alışılmadık olanı kabul etme ve aktif sorunlara çözüm bulma gibi temel özellikler içermektedir (Ashton ve Lee, 2010; O'Boyle ve ark., 2015). Bir başka deyişle, deneyime açıklık entelektüel, meraklı, sanat ve estetiğe değer veren, yaratıcı, problem çözme becerilerine sahip, arzularının farkında, yenilik ve deneyime açık bireylerin özelliklerini ifade etmektedir. (Bulut ve Ulu, 2017; Costa ve McCrae, 1992; Lee ve Ashton, 2004). HEXACO modelini oluşturan ikinci kişilik özelliği duyarlılık (emotionality) olarak ifade edilmektedir. Genel olarak kaygı, korku, duygusallık, bağımlılık, duygusal tepkisellik, dayanıklılık ve cesaret gibi özelliklerle betimlenen (Lee ve Ashton, 2004) duyarlılık, başkalarının duygu ve endişelerine karşı güçlü duygusal bağlar ve empatik duyarlılık hissetme durumu olarak tanımlanmaktadır (Ashton ve Lee, 2010). Üçüncü kişilik özelliği olan uyumluluk (agreeableness) ise diğer insanlara karşı saygılı ve toleranslı olma, göze çarpan bir anlayış, motive edici belirgin davranışlar ve sosyal normlara uyum gibi özelliklerle ilişkilendirilmektedir (Ashton ve Lee, 2007). Diğer bir deyişle uyumlu olarak nitelendirilen bireyler, diğer insanlarla ilişkilerinde ılımlı ve hoşgörülü olma eğiliminde olup, merhametli ve yardımsever olmaya oldukça yatkınlardır (Ashton ve Lee, 2010; Lee ve Ashton, 2004). HEXACO modelinde dördüncü kişilik özelliği olarak tanımlanan dışadönüklük (extraversion) faktörü girişkenlik, sessizliğe karşı konuşkanlık, sosyallik ve neşe ile ilgili kişilik boyutunu ifade eder (Lee ve Ashton, 2004). Buna göre bu faktör ifade edilebilirlik, sosyal açıdan kendine güvenme ve canlılık gibi yönleri ele alan bir kavramdır (Bulutve Ulu, 2017; Costa ve

McCrae, 1992). Sorumluluk (conscientiousness) kişilik özelliği ise sürekli olarak örgütlenme, çalışkanlık, özen ve titizlik gibi özelliklerle ilgili kişilik boyutunu ifade eder (Lee ve Ashton, 2004). Bir başka ifadeyle sorumluluk, düzenli, eksiksiz ve kusursuz olma durumudur (Ashton ve Lee, 2007). Öz-disiplin sergilemeyi, görev bilinciyle hareket etmeyi ve başarı için özen göstermeyi işaret eder (Bulut ve Ulu, 2017; Costa ve McCrae, 1992). HEXACO modelini oluşturan son faktör olan dürüstlük-alçakgönüllülük (honesty-humility) ise sinsisi, açgözlü ve ikiyüzlü olmayan anlamına gelmektedir (Ashton ve Lee, 2007). Diğer bir deyişle dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliği, kişilerarası ilişkilerde samimi, para ya da yüksek statü ile motive edilemeyen, kendine özel muamele talep etmeyen, sıradanlığı tercih eden, aldatma ya da hileden kaçınma eğilimi sergileyen bireyleri tanımlamaktadır (Ashton ve Lee, 2010).

Yakından incelendiğinde, HEXACO modelini oluşturan kişilik özelliklerinden üçü (deneyime açıklık, dışadönüklük ve sorumluluk) genel olarak araştırma, keşfetme ve çalışmaya niyetli olmaya odaklanırken, diğer üç kişilik özelliği (uyumluluk, duyarlılık ve dürüstlük-alçakgönüllülük) ise yakınlarla ya da yabancılarla işbirliğine niyetli ve yakın olmayı betimlemektedir (Lee ve Ashton, 2012). Sözlüksel çözümleme çalışmaları (lexical studies) sonucunda çok boyutlu bir kişilik modeli olarak çeşitli kültürlerle uyarlanan HEXACO'nun (Ashton ve ark., 2004; Lee ve Ashton, 2008) diğer dillerde gerçekleştirilen çalışmalarla da benzer yapı geçerliğine sahip olduğu belirlenmiş (Ashton, Lee ve Goldberg, 2004) ve ilgili alan yazında sıkça yer alan bir model olmuştur.

Bununla birlikte HEXACO'nun kendine özgü kalıtsal yapısı, mizaç ile ilişkilendirilebilmesi (gelişimsel kökeni), uyuma yönelik ve özgeci davranışlara odaklanması (davranışsal çıktıları) ve yaşam boyu dışavurum özelliği (yaşam tarihi kuramına uygunluğu) gibi çok çeşitli özellikler içerdiği belirtilmektedir (Book ve ark., 2015). Dolayısıyla HEXACO'nun uyuma yönelik, gelişimsel ve ekolojik bir çerçevede bireylere özgü çeşitli karakter özellikleri ile tutum ve davranışlara yönelik çalışmalarda kullanılabilceği ifade edilmektedir (Ashton, Lee ve Vries, 2014; Book ve ark., 2015; Moshagen, Theilmann, Hilbig ve Zettler, 2019).

Karanlık Üçlü ve HEXACO Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler

Günümüzde araşsal, faydacı, çıkara dayalı, istismarcı tutum ve davranışlar odağında şekillenen Karanlık Üçlü (Ashton ve Lee, 2007) ile olumlu sosyal davranışları içeren (Lee ve Ashton, 2014) HEXACO kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler araştırmacıların

yoğun ilgisini çekmektedir. Bu kapsamda yürütülen araştırmalarda ise genellikle HEXACO kişilik özelliklerinin her bir Karanlık Üçlü faktörü üzerindeki tekil rollerinin incelenmesi amaçlanmaktadır ve araştırma sonuçları Karanlık Üçlü ile HEXACO kişilik özellikleri arasında çeşitli düzeylerde anlamlı ilişkiler bulunduğunu göstermektedir (Jones ve Figueredo, 2013; Lee ve Ashton, 2014; Paulhus, Neumann ve Hare, 2017). Nitekim, bu iki kişilik modeli arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmaları temel alan bir meta-analiz çalışmasında (Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017), dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliği ile her bir Karanlık Üçlü faktörü arasında orta ya da yüksek düzeyde negatif yönlü ilişkiler bulunduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte, narsisizm ile dışadönüklük ve deneyime açıklık arasında pozitif yönlü ilişkiler belirlenirken, Makyavelizm ile uyumluluk arasında negatif yönlü bir ilişki, psikopati ile uyumluluk ve sorumluluk kişilik özellikleri arasında ise yine negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunduğu gözlemlenmektedir (Muris ve ark., 2017). Diğer yandan, dışadönüklük ve sorumluluk ile Makyavelizm ve psikopati (Jonason ve McCain, 2012) ya da narsisizm ile uyumluluk (Dinić ve Wertag, 2017) ve duyarlılık (Aghababaei ve Blachnio, 2015) arasında da negatif yönlü ilişkiler bulunduğunu ortaya koyan çalışmalara rastlanılmaktadır. Dolayısıyla, ortaya çıkan bu farklı bulgular odağında, Karanlık Üçlü ve HEXACO kişilik özellikleri arasındaki tekil ilişkilerin bütünüyle açıklığa kavuşturulabilmesi için sözü edilen kişilik özelliklerinin çeşitli kültürlerde ve farklı örneklem gruplarında incelenmesinin önem arz ettiği vurgulanmaktadır (Aghababaei ve ark., 2014). Bu bilgiler ışığında bu çalışmada, HEXACO kişilik özelliklerinin (deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük) üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) eğilimlerini ne derecede yordadıklarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde, önceki araştırma bulguları da göz önüne alınarak, araştırma hipotezleri aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H1: Deneyime açıklık kişilik özelliği a) narsisizmi pozitif; b) Makyavelizm ve c) psikopatili negatif olarak yordayacaktır.

H2: Dışadönüklük kişilik özelliği a) narsisizmi pozitif; b) Makyavelizm ve c) psikopatili negatif olarak yordayacaktır.

H3: Uyumluluk kişilik özelliği a) Makyavelizm, b) narsisizm ve c) psikopatili negatif olarak yordayacaktır.

H4: Duyarlılık kişilik özelliği a) Makyavelizm, b) narsisizm ve c) psikopatiji negatif olarak yordayacaktır.

H5: Sorumluluk kişilik özelliği a) narsisizmi pozitif; b) Makyavelizm ve c) psikopatiji negatif olarak yordayacaktır.

H6: Dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliği a) Makyavelizm, b) narsisizm ve c) psikopatiji negatif olarak yordayacaktır.

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmanın örneklemini bir vakıf üniversitesinde öğrenim görmekte olan 388 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklemin 250'si (% 64.4) kadın ve 138'i (% 35.6) erkek öğrencilerdir. Öğrencilerin yaş aralığı 18 ile 27 arasında değişirken, yaş ortalaması 21.36 ($SS = 1.62$) olarak belirlenmiştir. Fakültele göre ele alındığında öğrencilerin 112'si (% 28.9) Fen-Edebiyat, 168'i (% 43.3) Hukuk ve 108'i (% 27.8) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde eğitim görmektedir. Sınıf düzeyi açısından incelendiğinde öğrencilerin 143'ü (% 36.9) birinci, 102'si (% 26.3) ikinci, 105'i (% 27.1) üçüncü ve 38'i (% 9.8) dördüncü sınıfta öğrenimlerini sürdürmektedirler.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Bu çalışmada yer alan katılımcıların demografik özelliklerini belirleyebilmek üzere örneklem grubuna ait cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf gibi başlıca bilgileri elde etmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmacıların hazırladıkları soru formu "Kişisel Bilgi Formu" adıyla uygulanmıştır.

Karanlık Üçlü Ölçeği (KÜÖ). Jones ve Paulhus (2014) tarafından geliştirilen ve üç alt-ölçekten oluşan Karanlık Üçlü Ölçeği (The Short Dark Triad Scale; SD3), Makyavelizm, eşikaltı narsisizm ve eşikaltı psikopati kişilik özelliklerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Alt-ölçeklerinin her biri dokuz maddeden oluşan KÜÖ, toplam 27 maddelik bir ölçektir. Ölçekte yer alan ilk dokuz madde Makyavelizm ile ilgilidir. Bu alt-ölçeğe ilişkin örnek madde "Daha sonra insanlara karşı kullanabileceğiniz bilgileri bir kenarda tutmak akıllıcadır" şeklindedir (Madde 5). Sonraki dokuz madde (10-18 arası maddeler) eşikaltı narsisizm ile ilgilidir. Bu alt-ölçeğe ilişkin örnek madde "Özel biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes bana sürekli böyle söylüyor" şeklindedir (Madde 13). Son dokuz madde ise (19-27 arası maddeler) eşikaltı psikopati ile ilgilidir. Bu

alt-ölçeğe ait örnek madde “İnsanlar sıklıkla kontrolden çıktığımı söyler” şeklindedir (Madde 22).

Katılımcılar, ölçeği oluşturan tüm maddeleri 5’li Likert tipi derecelendirme ile yanıtlamaktadırlar. Orijinal ölçekteki her bir alt-ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 45, en düşük puan ise 9’dur. Her bir alt-ölçekten alınan puanların yüksek olması bireylerin ilgili özellik eğilimlerinin (Makyavelizm, eşikaltı narsisizm ya da eşikaltı psikopati) yüksekliğine işaret etmektedir. Orijinal ölçek için hesaplanan Cronbach alpha katsayıları Makyavelizm için .71, eşikaltı narsisizm için .74 ve eşikaltı psikopati için .77 olarak belirlenmiştir (Jones ve Paulhus, 2014).

Karanlık Üçlü Ölçeği’nin Türk kültürüne adaptasyonu ile ilgili çalışma ise Özsoy ve arkadaşları (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda ölçeğin Türkçe Formunun, orijinal ölçekte olduğu üzere, her biri dokuz maddeden oluşan üç alt-ölçek içerdiği belirlenmiştir. Yapılan güvenirlik analizi sonucunda belirlenen Cronbach alpha değerleri Makyavelizm için .70, eşikaltı narsisizm için .79 ve yine eşikaltı psikopati için .79 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .73, .61 ve .71 şeklinde belirlenmiştir.

HEXACO Kişilik Ölçeği (HKÖ-60). HEXACO Kişilik Ölçeği (Hexaco Personality Inventory Revised-60), kişiliğin altı temel boyutunu ölçmek amacıyla Ashton ve Lee (2005; 2009) tarafından geliştirilmiştir. Her biri on madde ve dört alt-boyuttan oluşan altı faktörlü orijinal ölçek, toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan *deneyme açıklık* faktörü, estetik değerbilirlilik, meraklılık, yaratıcılık ve geleneksel olma alt-boyutlarından oluşmaktadır. Bu faktöre ilişkin örnek madde “Başka ülkelerin tarih ve siyasetleriyle ilgili şeyler öğrenmek ilgimi çeker” şeklindedir (Madde 7). *Dışadönüklük* faktörü sosyal benlik, sosyal girişkenlik, sosyallik ve zindelik alt-boyutlarını içermektedir. Bu faktöre ilişkin örnek madde “Yalnız çalışmaktansa aktif sosyal iletişim içeren işleri tercih ederim” şeklindedir (Madde 16). *Uyumluluk* faktörü ise bağışlayıcılık, nezaket, esneklik ve sabır alt-boyutlarını kapsamaktadır. Bu faktöre ilişkin örnek madde “Bana kötü davranan insanlara karşı tavrım affet ve unut olur” şeklindedir (Madde 27). *Duyarlılık* faktörü de korku, kaygı, esneklik ve sabır alt-boyutlarından oluşmaktadır. Bu faktöre ilişkin örnek madde “Başka insanları ağlarken gördüğümde, benim de ağlayasım gelir” şeklindedir (Madde 23). Beşinci sırada yer alan *sorumluluk* faktörü düzenlilik, çalışkanlık, mükemmeliyetçilik ve tedbirlilik alt-boyutlarını içermektedir.

Bu faktöre ilişkin madde “Son anda karışıklık yaşamamak için, işlerimi önceden düzenlerim” şeklindedir (Madde 2). Son olarak *dürüstlük-alçakgönüllülük* faktörü içtenlik, adalet, kanaatkarlık ve alçakgönüllülük alt-boyutlarını kapsamaktadır. Bu faktöre ilişkin örnek madde “Çok fazla param olması benim için özellikle önemli değildir” şeklindedir (Madde 18).

Katılımcılar, ölçeğe ilişkin maddeleri 5’li Likert tipi derecelendirme ile yanıtlamaktadır. Bu noktada HKÖ-60’ta yer alan her bir faktörden alınabilecek en yüksek puan 50 ve en düşük puan 10 olmaktadır. Her bir faktöre ait yüksek puanlar, ilgili kişilik özelliği düzeylerinin (deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük) yüksekliğine işaret etmektedir. Orijinal ölçeğin 12 farklı dile uyarlama çalışmaları yapılmış olup, tüm çalışmalarda ilgili altı faktörün yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu belirtilmektedir (Ashton ve Lee, 2009).

HEXACO-60’ın Türk kültürüne uyarlama çalışması Wasti, Lee, Ashton ve Somer (2008) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda ölçeğin Türkçe Formunun da orijinal ölçekte olduğu üzere her biri on maddeden oluşan altı faktör içerdiği belirlenmiştir. Türkçeye uyarlanan HEXACO-60 ölçeğinin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayıları deneyime açıklık için .90, dışadönüklük için .92, uyumluluk için .89, duyarlılık için .90, sorumluluk için .89 ve dürüstlük-alçakgönüllülük için .92 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .70, .71, .65, .71, .64 ve .70 şeklindedir.

İşlem

Araştırma sürecinde öncelikle ilgili üniversite rektörlüğünden gerekli izinler alınmış, araştırmanın modeli ve örnekleme belirlendikten sonra kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Uygulamalar esnasında katılımcıların bu araştırmaya gönüllü katılımları temel alınmıştır. Sınıf içerisinde gerçekleştirilen uygulamaların olduğu süreçte araştırmanın amaçları ve ölçme araçlarının uygulanmasına yönelik yönergeler katılımcılara standart bir şekilde açıklanmıştır. Araştırma verilerini elde etmek üzere kullanılan ölçme araçları, sıra etkisini gidermek amacıyla, öğrencilere karışık sıralarla dağıtılmıştır. Ölçek uygulamaları araştırmacılar tarafından yapılmış ve yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmadan sağlanan verilerin analiz sürecinde öncelikli olarak çoklu regresyon analizinin sayıltıları incelenerek, tüm ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılıp dağılmadığı gözlemlenmiş ve yordayıcı değişkenler (deneyime açıklık, dışadönüklük,

uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük) ile yordanan değişkenler (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) arasındaki ilişkilerin doğrusallığı saçılma diyagramı yardımıyla incelenmiştir. Mahalanobis testi sonuçları çerçevesinde araştırma verisinde herhangi bir uç değer bulunmadığı gözlemlenmiştir. Ardından, değişkenler arasındaki Pearson Korelasyon Katsayıları hesaplanmıştır. Korelasyon katsayıları incelendiğinde, elde edilen değerlerin .80 düzeyinin altında olması (Gravetter ve Wallnau, 2007) temelinde değişkenler arasında çoklu doğrusallık bulunmadığı belirlenmiştir. Buna ek olarak, ilgili değişkenlere ait tolerans değerlerinin (.86 ile .96 arasında) .20 seviyesinden büyük ve varyans şişkinlik (VIF) değerlerin (1.04 ile 1.17 arasında) ise .10 seviyesinden küçük olduğu gözlemlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, ilgili değişkenler arasında çoklu doğrusallık (Büyüköztürk, 2011) bulunmadığı belirlenmiştir. Sonrasında ise deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin Makyavelizm, narsisizm ve psikopati düzeylerini yordayıp yordamadığını sınamak için (her bir Karanlık Üçlü değişkeni ayrı ayrı ele alınarak) birbirinden bağımsız üç çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmada kullanılan istatistiksel analizlerdeki anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Betimsel İstatistikler

Üniversite öğrencilerinin Makyavelizm, narsisizm ve psikopati eğilimlerinin yordayıcıları olarak ele alınan deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları ve Pearson korelasyon katsayıları Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Betimsel İstatistikler ve Değişkenler Arası Korelasyonlar ($N = 388$)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Ort.	SS
1. Makyavelizm	(.73)	.34*	.44*	-.11**	.08	-.19*	-.19*	.01	-.40*	29.25	6.61
2. Narsisizm		(.61)	.15*	.16*	.39*	-.09	-.10	.17*	-.18*	28.10	5.28
3. Psikopati			(.71)	-.22*	-.03	-.38*	-.26*	-.12**	-.31*	22.64	6.68
4. Deneyime Açık				(.70)	.21*	.13**	-.03	.28*	.23*	35.44	6.72
5. Dışadönüklük					(.71)	.04	-.11*	.20*	.03	32.92	6.28
6. Uyumluluk						(.65)	.14*	.01	.20*	30.62	6.09
7. Duyarlılık							(.71)	-.03	.08	32.44	6.65
8. Sorumluluk								(.64)	.25*	34.21	5.86
9. Dürüstlük									(.70)	33.37	6.46

* $p < .01$, ** $p < .05$

Not: Değişkenlere ait Cronbach alpha güvenirlik katsayıları parantez içinde sunulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü gibi Makyavelizm eğilimi ile uyumluluk ($r_{(386)} = -.19, p < .01$), duyarlılık ($r_{(386)} = -.19, p < .01$), dürüstlük ($r_{(386)} = -.40, p < .01$) ve deneyime açıklık ($r_{(386)} = -.11, p < .01$) kişilik özellikleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Diğer yandan, Makyavelizm eğilimi ile dışadönüklük ($r_{(386)} = .08, p > .01$) ve sorumluluk ($r_{(386)} = .01, p = .05$) değişkenleri arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin narsisizm eğilimi ile dürüstlük ($r_{(386)} = -.18, p < .01$) düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte, narsisizm eğilimi ile deneyime açıklık ($r_{(386)} = .16, p < .01$), dışadönüklük ($r_{(386)} = .39, p < .01$) ve sorumluluk ($r_{(386)} = .17, p < .01$) değişkenleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edildiği görülmüştür. Diğer yandan, narsisizm eğilimi ile uyumluluk ($r_{(386)} = -.09, p > .05$) ve duyarlılık ($r_{(386)} = -.10, p > .05$) düzeyleri arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı gözlemlenmiştir.

Son olarak, örneklemin psikopati eğilimi ile deneyime açıklık ($r_{(386)} = -.22, p < .01$), uyumluluk ($r_{(386)} = -.38, p < .01$), duyarlılık ($r_{(386)} = -.26, p < .01$), sorumluluk ($r_{(386)} = -.12, p < .05$) ve dürüstlük ($r_{(386)} = -.31, p < .05$) düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Diğer yandan, psikopati eğilimleri ile dışadönüklük ($r_{(386)} = -.03, p > .05$) düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yordayıcı değişkenler arasındaki ilişkiler ele alındığında ise bu ilişkilerin tümünde $-.11$ ile $.28$ arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu görülmüştür.

Karanlık Üçlü Özelliklerini Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin Makyavelizm eğilimlerinin yordayıcıları olarak ele alınan deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllük değişkenlerine ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Makyavelizmin Yordayıcı Değişkenlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları ($N = 388$)

Değişkenler	<i>B</i>	<i>SH_B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>R</i>	<i>R</i> ²
Sabit	42.711	3.169	-	13.477	.000	.470	.221
Deneyime Açıklık	-.138	.048	-.140	-2.877	.004		
Dışadönüklük	.035	.050	.033	.704	.482		
Uyumluluk	-.118	.051	-.109	-2.326	.021		
Duyarlılık	-.129	.046	-.130	-2.819	.005		
Sorumluluk	.071	.055	.063	1.292	.197		
Dürüstlük	-.423	.050	-.414	-8.553	.000		

($F_{(6-381)} = 17.990, p < .001$)

Tablo 2’de yer alan bulgulara göre, deneyime açıklık, uyumluluk, duyarlılık ve dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin Makyavelizm eğilimlerini anlamlı düzeyde yordadıkları ($F_{(6, 381)} = 17.990, p < .001, R = .470, R^2 = .221$) ve belirlenen bu dört değişkenin açıklanan varyansa katkısının % 22 olduğu belirlenmiştir. Standardize edilmiş regresyon katsayıları (β) açısından ele alındığında, yordayıcı değişkenlerin Makyavelizm eğilimleri üzerindeki görece önem sırası dürüstlük-alçakgönüllülük ($\beta = -.414; t = -8.55, p < .001$), deneyime açıklık ($\beta = .140; t = 2.88, p < .01$), duyarlılık ($\beta = -.130; t = -2.82, p < .01$) ve uyumluluk ($\beta = -.109; t = -2.33, p < .05$) şeklindedir. Bu bulgular, dürüstlük-alçakgönüllülük, deneyime açıklık, duyarlılık ve uyumluluk değişkenlerini Makyavelizmin negatif yordayıcıları olarak ele alan bu araştırmanın hipotezlerini (H1b, H3a, H4a ve H6a) desteklemektedir. Diğer yandan, dışadönüklük ($\beta = .033; t = .70, p = .48$) ve sorumluluk ($\beta = .063; t = 1.29, p = .20$) değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin Makyavelizm eğilimlerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamadıkları gözlemlenmiştir. Bu bulgu temelinde ise araştırmada yer alan dışadönüklük ve sorumluluk değişkenlerinin Makyavelizmin negatif yordayıcıları olabilecekleri hipotezlerinin (H2b ve H5b) doğrulanmadığı görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin narsisizm eğilimlerinin yordayıcıları olarak ele alınan deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerine ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3. Narsisizmin Yordayıcı Değişkenlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları ($N = 388$)

Değişkenler	<i>B</i>	<i>SH_B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>R</i>	<i>R</i> ²
Sabit	20.404	2.526	-	8.077	.000	.474	.225
Deneyime Açıklık	.087	.038	.111	2.279	.023		
Dışadönüklük	.289	.040	.334	7.317	.000		
Uyumluluk	-.060	.041	-.069	-1.471	.142		
Duyarlılık	-.021	.037	-.026	-.568	.570		
Sorumluluk	.116	.044	.129	2.642	.009		
Dürüstlük	-.191	.039	-.234	-4.850	.000		

($F_{(6-381)} = 18.441, p < .001$)

Tablo 3’de sunulan bulgular incelendiğinde deneyime açıklık, dışadönüklük, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin narsisizm eğilimlerini anlamlı düzeyde yordadıkları ($F_{(6-381)} = 18.441, p < .001, R = .474, R^2 = .225$) ve bu dört değişkenin açıklanan varyansa katkısının %23 olduğu belirlenmiştir. Standardize edilmiş regresyon katsayıları (β) incelendiğinde, sözü edilen yordayıcı de-

ğişkenlerin narsisizm eğilimleri üzerindeki görelî önem sırası dışadönüklük ($\beta = .334$; $t = 7.32$, $p < .001$), dürüstlük-alçakgönüllülük ($\beta = -.234$; $t = -4.85$, $p < .001$), sorumluluk ($\beta = .129$; $t = 2.642$, $p < .01$) ve deneyime açıklık ($\beta = .111$; $t = 2.28$, $p < .05$) şeklindedir. Bu bulgulara göre dürüstlük-alçakgönüllülük değişkeninin narsisizmi negatif yönde yordayacağı hipotezi (H6b) ile dışadönüklük, sorumluluk ve deneyime açıklık değişkenlerinin narsisizmi pozitif yönde yordayacakları hipotezleri (H1a, H2a ve H5a) doğrulanmaktadır. Diğer yandan, uyumluluk ($\beta = -.069$; $t = -.1.471$, $p = .142$) ve duyarlılık ($\beta = -.026$; $t = -.57$, $p = .57$) değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin narsisizme yönelik eğilimlerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamadığı görülmüştür. Bu bulgu çerçevesinde, uyumluluk ve duyarlılık değişkenlerinin narsisizmin negatif yordayıcıları olabileceği hipotezlerinin (H3b ve H4b) desteklenmediği gözlemlenmektedir.

Üniversite öğrencilerinin psikopati eğilimlerinin yordayıcıları olarak ele alınan deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerine ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 4’te sunulmaktadır.

Tablo 4. Psikopatinin Yordayıcı Değişkenlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları ($N = 388$)

Değişkenler	<i>B</i>	<i>SH_B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>R</i>	<i>R</i> ²
Sabit	52.512	3.121	-	16.825	.000	.511	.261
Deneyime Açıklık	-.134	.047	-.135	-2.842	.000		
Dışadönüklük	-.003	.049	-.003	-.062	.951		
Uyumluluk	-.324	.050	-.295	-6.461	.000		
Duyarlılık	-.212	.045	-.211	-4.706	.000		
Sorumluluk	-.049	.054	-.043	-.902	.368		
Dürüstlük	-.196	.049	-.190	-4.023	.000		

($F_{(6-381)} = 22.382$, $p < .001$)

Tablo 4’te sunulan bulgular deneyime açıklık, uyumluluk, duyarlılık, dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin psikopati eğilimlerini anlamlı düzeyde yordadıklarını ($F_{(6-381)} = 22.382$, $p < .001$, $R = .511$, $R^2 = .261$) ve bu dört değişkenin açıklanan varyansa katkısının % 26 olduğunu göstermiştir. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre yordayıcı değişkenlerin psikopati eğilimleri üzerindeki görelî önem sırası uyumluluk ($\beta = -.295$; $t = -6.461$, $p < .001$), duyarlılık ($\beta = -.211$; $t = -4.71$, $p < .001$), dürüstlük-alçakgönüllülük ($\beta = -.190$; $t = -4.203$, $p < .001$) ve deneyime açıklık ($\beta = -.135$; $t = -.062$, $p < .001$) şeklindedir. Elde edilen bu bulgular, HEXACO kişilik özellikleri içinde yer alan uyumluluk, duyarlılık, deneyime açıklık ve dürüstlük-alçakgönüllülük değişkenlerinin psikopatinin negatif yordayıcıları olabileceklerini

ifade eden araştırma hipotezlerini (H1c, H3c, H4c ve H6c) desteklemektedir. Diğer yandan, dışadönüklük ($\beta = -.003$; $t = -.062$, $p = .95$) ve sorumluluk ($\beta = -.043$; $t = -.902$, $p = .37$) değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin psikopati eğilimlerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamadıkları gözlemlenmiştir. Bu bulgu açısından ele alındığında ise dışadönüklük ve sorumluluk değişkenlerinin psikopatinin negatif yordayıcıları olabileceğini vurgulayan araştırma hipotezleri (H2c ve H5c) desteklenmemektedir.

TARTIŞMA

HEXACO kişilik özelliklerinin (deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük) üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) eğilimlerini ne derecede yordadıklarının incelendiği bu araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerin Makyavelizm eğilimlerini en iyi yordayan kişilik faktörlerinin sırasıyla dürüstlük-alçakgönüllülük, deneyime açıklık, duyarlılık ve uyumluluk olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan, üniversite öğrencilerinin narsisizm düzeylerini en iyi yordayan kişilik faktörleri ise sırasıyla dışadönüklük, dürüstlük-alçakgönüllülük, sorumluluk ve deneyime açıklık olarak bulunmuştur. Son olarak, sırasıyla uyumluluk, duyarlılık, dürüstlük-alçakgönüllülük ve deneyime açıklık, üniversite öğrencilerinin psikopati eğilimlerini en iyi yordayan kişilik faktörleri olarak gözlemlenmiştir. İlgili alan yazında da bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde her bir Karanlık Üçlü özelliğinin altı farklı HEXACO kişilik özelliği ile önemli düzeylerde ilişkili oldukları belirtilmektedir (Jones ve Figueredo, 2013; Lee ve Ashton, 2014; Paulhus ve ark., 2017). Dolayısıyla, bu araştırmadan elde edilen bulgular, alan yazında yer alan çalışmalar ile büyük oranda paralellik göstermektedir. Ayrıca, araştırma bulgularındaki bu çeşitlilik, Karanlık Üçlü kişilik özelliklerini açıklamak için HEXACO modelinin kullanılmasının amacına uygun olduğu (Jonason ve McCain, 2012) yaklaşımını desteklemektedir.

Bununla birlikte, HEXACO’da yer alan *dürüstlük-alçakgönüllülük* kişilik özelliği, Karanlık Üçlü’yü oluşturan Makyavelizm, narsisizm ve psikopati eğilimlerinin üçünü de yüksek düzeyde ve negatif yönde açıklayan ortak bir faktör olarak dikkat çekmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin dürüstlük-alçakgönüllülük düzeyleri azaldıkça Karanlık Üçlü eğilimleri artmaktadır. Araştırmadan elde edilen bu bulgu dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinin Karanlık Üçlü’yü doğrudan açıklayan önemli bir yapı sergilediğini ortaya koyan kuramsal tartışma (Ashton ve ark., 2004) ve görgül çalışma-

larla (Hodson ve ark., 2018; Muris ve ark., 2017) paralellik göstermektedir. Bu noktada içtenlik, adalet, ve tevazu odağında yer alan HEXACO dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliği ile ahlaki değerlerden yoksunluk (Rauthmann, 2012), antisosyal dürtülerini engelleyememe (Hashemi ve Yusefi, 2015), gösteriş ve kibirlilik (Jonason ve ark., 2013) temelinde şekillenen Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin karşıt kutupta yer alması oldukça olası görünmektedir. Bu durum, dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinin her bir Karanlık Üçlü eğilimini açıklamada çok önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. İlgili alan yazında da, HEXACO dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliği ile bireylerin Makyavelizm, narsisizm ve psikopati eğilimleri arasında orta ya da yüksek düzeyde ve negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunduğu belirtilmektedir (Aghababaei ve ark., 2014; Dinić ve Wertag, 2017; Jonason ve McCain, 2012; Lee ve Ashton, 2005; Muris ve ark., 2017). Dolayısıyla, bu çalışma bulguları alan yazında farklı örneklem gruplarından elde edilen çalışma bulgularını büyük oranda desteklemektedir. Bu durum, dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinin Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü eğilimleri üzerinde de yüksek oranda yordama gücü bulunduğunu göstermesi açısından oldukça önemli görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin her bir Karanlık Üçlü eğilimini açıklayan bir diğer ortak HEXACO kişilik özelliği *deneyime açıklıktır*. Buna göre üniversite öğrencilerinin deneyime açıklık düzeyleri arttıkça Makyavelizm ve psikopati eğilimleri azalmakta, narsisizm eğilimleri ise artmaktadır. Alan yazında yer alan çalışmalarda da deneyime açıklık ile narsisizm arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu vurgulanmaktadır (Aghababaei ve Blachnio, 2015; Lee ve Ashton, 2005; Muris ve ark., 2017). Diğer yandan, deneyime açıklık ile Makyavelizm ve psikopati arasındaki ilişkiler açısından oldukça farklı araştırma bulguları yer almaktadır. Buna göre bazı çalışmalarda deneyime açıklık ile her iki Karanlık Üçlü eğilimi arasında (Aghababaei ve ark., 2014; Lee ve Ashton, 2005), diğer çalışmalarda ise sadece Makyavelizm (Aghababaei ve Blachnio, 2015; Dinić ve Wertag, 2017) ile negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunduğu belirtilmektedir. Bazı çalışmalarda ise (Muris ve ark., 2017) ilgili kişilik özellikleri arasında herhangi bir anlamlı ilişki olmadığı vurgulanmaktadır. Bilindiği üzere deneyime açıklık, yenilikçi olma ve deneyimleme eğilimini ifade etmektedir (Ashton ve Lee, 2005; 2009). Dolayısıyla, sınırsız başarı ve güç arayışına girme eğilimleri göz önüne alındığında (Twenge ve Campbell, 2009), narsisizme yatkınlık gösteren bireylerin, bu eğilimlerini karşılamak adına çeşitli deneyimlere açık olmaya ilgi duyabilecekleri ifade edilmektedir (Ardıç ve Özsoy, 2016). Diğer yandan deneyime açıklık duygulara açıklık ve alışılmadık olana kabul etme gibi Makyavelizm ve psikopatiye zıt özellikler

içermektedir (Ashton ve Lee, 2010; O'Boyle ve ark., 2015). Dolayısıyla, Makyavelist ya da psikopatik eğilimler sergileyen bireylerin başkalarından gelen geribildirimlere kapalı olma ve yenilikler karşısında direnç gösterme eğilimi içinde olmaları anlaşılır bir durum olmaktadır.

HEXACO modelinde yer alan *duyarlık* ve *uyumluluk* kişilik özellikleri ise üniversite öğrencilerinin hem Makyavelizm hem de psikopati eğilimlerini negatif yönde yordayan faktörler olarak göze çarpmaktadır. Buna göre, üniversite öğrencilerinin duyarlı ve uyumlu olma düzeyleri azaldıkça Makyavelizm ve psikopati eğilimlerinde artma görülmektedir. Bu noktada, kendi çıkarları dışında diğer insanlar için kaygı duymayan (Wai ve Tiliopoulos, 2012) ve kişilerarası etkileşimleri manipüle eden (Egan ve Jakobwitz, 2006) Makyavelist bireyler ile duygu ve refahlarını önemsemeden başkalarına zarar veren psikopati eğilimli bireylerin, çevresindekilere karşı empatik duyarlılık sergilememeleri anlaşılır bir durum olmaktadır. Dolayısıyla, üniversite öğrencilerindeki duyarlılık düzeyi ile Makyavelizm ve psikopati eğilimi arasındaki bu negatif yönlü ilişki oldukça manidardır. Alan yazındaki bazı çalışmalarda da HEXACO duyarlık kişilik özelliği ile Makyavelizm ve psikopati eğilimi arasında düşük düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu vurgulanmaktadır (Aghababaei ve Blachnio, 2015; Jonason ve McCain, 2012; Lee ve Ashton, 2005). Diğer yandan, bazı çalışmalarda ise bu özellikler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmektedir (Aghababaei ve ark., 2014).

Benzer şekilde, bireylerdeki Makyavelizm ve psikopati yönelimlerinin, genel anlamda uyumluluk kişilik özelliğinin belirleyici unsurlarının (tartışmaya açık, iyi huylu ve hoşgörülü olma) tam tersi olduğu bilinmektedir. Bu durum, Makyavelizm ve psikopati ile uyumluluk arasındaki ilişkiyi açıklar niteliktedir. Nitekim ilgili alan yazında da HEXACO uyumluluk özelliği ile Makyavelizm ve psikopati eğilimi arasında negatif yönlü orta düzeyde (Aghababaei ve ark., 2014; Jonason ve McCain, 2012; Muris ve ark., 2017) ya da düşük düzeyde (Lee ve Ashton, 2005) anlamlı bir ilişki olduğu vurgulanmaktadır.

Diğer yandan, duyarlılık ve uyumluluk kişilik özelliklerinin üniversite öğrencilerinin narsisizm eğilimleri üzerinde anlamlı etkilerinin olmadığı görülmektedir. Aslında, bencilce davranışlar içerdiği için narsisizmin uyumluluk ile ilişkili olması pek olası değildir (Orth ve Luciano, 2015). Ayrıca, narsisizm eğilimi olan bireyler, başkaları için çok az kaygı duyarlar ve başkalarına yardımcı olmak için kendi yollarından çıkmaya

ımlı yaklaşmazlar (O'Boyle ve ark., 2015). Dolayısıyla, her ne kadar sosyal ilişkilerini geliştirme adına narsistik bireylerin uyumluluk ve duyarlık özellikleri sergileme gereksinimleri bulunsu da narsistik eğilimlerinin bir sonucu olarak bu özelliklere ait tutum ve davranışları ortaya koymakta zorlandıkları açıktır. Buna bağlı olarak, uyumluluk ve sorumluluk kişilik özelliklerinin üniversite öğrencilerinin narsisizm eğilimi üzerindeki etkilerinin sınırlanabileceği düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde, çalışmanın bu bulgusunun desteklendiği çeşitli araştırma sonuçları (Aghababaei ve ark., 2014; Muris ve ark., 2017) bulunduğu gibi narsisizm ile duyarlılık (Aghababaei ve Blachnio, 2015) ya da uyumluluk (Dinić ve Wertag, 2017; Jonason ve McCain, 2012) arasında düşük düzeyde negatif bir ilişki olduğunu öne süren çalışmalara da rastlanılmaktadır.

Araştırma bulguları HEXACO *dışadönüklük* ve *sorumluluk* kişilik özelliklerinin sadece narsisizmi belirleyen faktörler olduklarını göstermektedir. Bununla birlikte dışadönüklük, üniversite öğrencilerinin narsisizm eğilimlerini pozitif yönde en güçlü açıklayan kişilik özelliği olarak dikkat çekmektedir. Genel anlamda narsistik bireyler, oldukça girişken olarak tanımlanır (Davis ve Jonason, 2018). Özellikle başkalarından gelecek hayranlık ve ilgiye duyulan gereksinim, narsisizm eğilimi olan bireyleri sosyal etkileşime itmektedir ve bu durum narsisizm ve dışadönüklük ilişkisini görece açıklamaktadır (O'Boyle ve ark., 2015). Bir başka deyişle, narsisizm eğilimi olan üniversite öğrencilerinin, diğerlerinden gelen destekleyici ve onaylayıcı geribildirimlere gereksinim duymalarına bağlı olarak dışadönük bir özellik sergilemeleri oldukça manidar görünmektedir. İlgili alan yazında da dışadönüklük ile narsisizm arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Aghababaei ve Blachnio, 2015; Lee ve Ashton, 2005; Muris ve ark., 2017). Benzer şekilde, narsisizm eğilimi olan bireyler, kendi yaşamlarını her yönden en üst düzeye çıkarmak için durmadan bir yarıç içinde dirler ve kendi güç ve hırsları uğruna genellikle sorumluluk almayı tercih ederler (Twenge ve Campell, 2009). Ancak, ilgili alan yazında, narsisizm ile sorumluluk kişilik özellikleri arasındaki ilişkilere yönelik çalışma bulgularının farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre, bazı çalışmalarda narsisizm ile sorumluluk arasında düşük düzeyde pozitif ilişkiler olduğu belirtilirken (Jonason ve McCain, 2012; Muris ve ark., 2017), bazı çalışmalarda ise bu iki özellik arasında herhangi bir ilişki bulunmadığı vurgulanmaktadır (Aghababaei ve ark., 2014; Dinić ve Wertag, 2017; Lee ve Ashton, 2005).

Diğer yandan, bu çalışmada HEXACO *dışadönüklük* ve *sorumluluk* kişilik özelliklerinin üniversite öğrencilerinin Makyavelizm ve psikopati eğilimleri üzerinde anlamlı

bir etkilerinin olmadığı görülmektedir. Makyavelizm, kişilerarası manevralar yoluyla hedeflere ulaşmak gibi sosyal bir unsur içerir ancak bu stratejiler dışadönüklük özelliği yüksek bir bireyin özgün davranışlarını (sosyallik, samimiyet vb.) içermemektedir. Buna ek olarak, sorumluluğun temel özelliklerinden biri ahlaki değerlere bağlılıktır. Ancak Makyavelist bireyler, ahlaki değerlere önem vermemeyi ve sadece kendi çıkarları uğruna hareket etmeyi tercih etmektedirler (O'Boyle ve ark., 2015). Dolayısıyla, Makyavelist bireyler her ne kadar dışadönüklük ve sorumluluk özellikleri taşıyor gibi görünseler de, aslında bu bireylerin tutum ve davranışları adı geçen kişilik özelliklerinin özgün içeriklerini tam anlamıyla karşılamamaktadır. Benzer şekilde psikopati eğilimi olan bireyler, kişilerarası manipülasyon nedeniyle başlangıçta ilginç ve eğlenceli bireyler olarak algılandılar da etkileşimler ilerledikçe (antisosyal davranışlar ortaya çıktığında) başkalarına saygı göstermeme ve dürtüsellik gibi özelliklere bağlı olarak daha olumsuz ve itici bireyler olarak değerlendirilmektedirler (Rauthmann, 2012). Bu yönleriyle ele alındığında, sorumluluk ve dışadönüklük ile Makyavelizm ve psikopati eğilimi arasındaki etkileşimsizlik görece manidar olmaktadır. Alan yazında ise birbirinden oldukça farklı bulgulara rastlanılmaktadır. Buna göre, bazı çalışmalarda hem dışadönüklük hem de sorumluluk ile Makyavelizm ve psikopati arasında negatif yönlü bir ilişki bulunduğu bildirilmektedir (Jonason ve McCain, 2012). Bazı çalışmalarda ise dışadönüklük ile Makyavelizm ve psikopati arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, ancak sorumluluk ile Makyavelizm ve psikopati arasında negatif yönlü bir ilişki bulunduğu belirtilmektedir (Aghababaei ve Blachnio, 2015; Aghababaei ve ark., 2014; Lee ve Ashton, 2005).

Bu çalışmanın, bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinden elde edilen veriler ile yürütülen kesitsel bir çalışma olması, araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Gelecekteki araştırmalarda, birden çok vakıf ve kamu üniversitesi dahilindeki çeşitli bölümleri içine alan örneklem grupları ile çalışılması oldukça yararlı olacaktır. Bununla birlikte, ilerideki çalışmalarda daha farklı örneklem gruplarıyla (örneğin çocuklar, ergenler, kriminal gruplar, meslek grupları vb.) benzer nitelikte çalışmaların yürütülmesi, Karanlık Üçlü eğilimlerini yordayan faktörlerin belirlenmesine ve bu faktörlerin çeşitli alt-gruplar arasında herhangi bir farklılık gösterip göstermediğine yönelik bilgi sağlanmasına katkı sağlayabilir. Diğer yandan, bu çalışmada ele alınan değişkenlere ait güvenilirlik katsayıları göz önüne alındığında, narsisizm ile uyumluluk ve sorumluluk faktörlerine ait Cornbach alpha değerlerinin .61 ile .65 arasında

değiştığı ve bu değerlerin .70 kriterinden görece düşük olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum da araştırma sonuçları açısından bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, bu araştırmada HEXACO kişilik özelliklerinin (deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük-alçakgönüllülük) üniversite öğrencilerinin karanlık üçlü (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) eğilimlerini ne derece yordadıkları incelenmiştir. Araştırma sonuçları üniversite öğrencilerinin Makyavelizm, narsisizm ve psikopati eğilimlerinin üçünü birden açıklayan faktörlerin dürüstlük-alçakgönüllülük ve deneyime açıklık kişilik özellikleri olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, duyarlık ve uyumluluk kişilik özellikleri ise üniversite öğrencilerinin hem Makyavelizm hem de psikopati eğilimlerini yordayan faktörlerdir. Diğer yandan, dışadönüklük ve sorumluluk kişilik özellikleri ise sadece narsisizm eğilimini belirleyen faktörler olarak dikkat çekmektedir. Bu sonuçlar, HEXACO ve Karanlık Üçlü kişilik özellikleri arasında önemli ilişkiler bulunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, alan yazında yer alan dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinin Karanlık Üçlü eğilimlerini doğrudan açıklayan önemli bir yapı sergilediği varsayımı bu çalışma sonuçlarıyla da desteklenmektedir. Bu bakış açısıyla, yükseköğrenim kurumlarındaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezlerinde (PDRM) görev yapan ruh sağlığı uzmanlarının, öğrencilerin Karanlık Üçlü özellikleri temelindeki tutum ve davranışları azaltmaya yönelik çok yönlü ve önleyici-gelişimsel nitelikte uygulamalar geliştirmeleri önem kazanmaktadır. Bu süreçte, öğrencilerin deneyime açıklık, dışadönüklük, uyumluluk, duyarlılık, sorumluluk ve dürüstlük temelinde şekillenen kişilik özelliklerini geliştirmeye yönelik psiko-eğitim programları oluşturulabilir ya da çeşitli bireysel destek materyalleri (bilgilendirici broşürler, kitapçıklar ya da web sayfaları) geliştirilebilir. Benzer şekilde, kişisel rehberlik uygulamaları çerçevesinde üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin aksine özgeci tutum ve davranışlar kazanmalarına olumlu katkı sağlayabilmek adına kişisel gelişim odağında çeşitli gruplarla psikolojik danışma ya da grup rehberliği etkinlikleri düzenlenebilir. Bu sayede, üniversite öğrencilerinin sosyal ilişkilerini HEXACO kişilik özellikleri temelinde yeniden gözden geçirmelerine ve sosyal becerilerini bu yönleriyle de geliştirmelerine katkı sunulabilir. Bununla birlikte, üniversite bünyesinde, öğrencilere yönelik gerçekleştirilecek tüm psikoeğitsel çalışmaların odağında (başta dürüstlük ve deneyime açıklık kişilik özellikleri olmak üzere) Karanlık Üçlüyü yordayan kişilik özelliklerinin geliştirilmesine dayalı, pozitif psikoloji bakış açısıyla temellendirilen bir anlayış geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu noktada, öğ-

rencilerin en önemli sosyal öğrenme ve destek kaynaklarından biri olan akranlarından yararlanmalarını sağlayacak çeşitli akran destek ya da eğitim gruplarının geliştirilmesi yararlı olabilir.

Psikopatinin özünde sağaltıma uygun olmadığı (Cleckley, 1988) değerlendirilmekle birlikte, bu kavramı zarar verici bir yönde kullanmak yerine farklı özelliklere sahip gençlerin daha üretken olabilmelerine, olumlu sosyal davranışlar sergilemelerine ve anlamlı bir yaşam kurabilmelerine yardımcı olabilecek şekilde daha yapıcı tarzda (Salekin ve Lynam, 2010) ele alınmanın önemi açıktır. Bu bağlamda, her ne kadar psikopati odağında yer alan müdahale programlarında bir sınırlılık bulunsa da (Silva, Rijo ve Salekin, 2013), erken yaşlardan itibaren ailenin sürece dahil edildiği (McDonald, Dodson, Rosenfield ve Jouriles, 2011) bilişsel-davranışçı (Hass ve ark., 2011) ve pozitif psikoloji odaklı (Salekin, Tippet ve Allen, 2012) müdahaleler özellikle eşikaltı psikopatiye özgü olumsuz özelliklerin azaltılmasına katkı sağlayabilir.

Son olarak, sağlıklı kişilik özelliklerinin geliştirilmesinde çocukluk ve ergenlik yaşantılarının ve eğitimlerinin önemi göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bakış açısıyla, ilkokul düzeyinden başlayarak “karakter eğitimi” ya da “değerler eğitimi” gibi temel başlıklar altında öğrencilerin özgeci nitelikteki temel kişilik özelliklerini geliştirmeye olanak sunan çeşitli psikoeğitsel çalışmalar ve ana-baba eğitimlerinin oluşturulabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü eğilimlerinin yordadığı düşünülen HEXACO kişilik özellikleri üzerinde çalışılmıştır. Gelecekteki çalışmalarda karanlık üçlü özellikleriyle ilişkili olabilecek çeşitli ve daha farklı değişkenlerle çalışılabilir. Aynı zamanda, bu çalışma kapsamında incelenen yordayıcı değişkenlerin farklı değişkenlerle ilişkileri ve aracı rolleri temelinde gerçekleştirilecek çalışmalar sayesinde, Karanlık Üçlü özellikleriyle ilişkili çeşitli değişkenler arasındaki ilişkilerin daha kapsamlı bir biçimde değerlendirilmesi mümkün olabilir. Bunların yanı sıra, ülkemizdeki ve Dünya’daki hızlı değişim ve gelişmeler düşünüldüğünde bu ve benzer araştırmaların belli dönemlerde tekrar edilmesi, üniversite öğrencilerinin Karanlık Üçlü eğilimlerinin zaman içerisinde değişim gösterip göstermediğinin ya da ne tür bir değişim gösterdiğinin anlaşılmasına yardımcı olabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Aghababaei, N. ve Blachnio, A. (2015). Well-being and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences, 86*, 365-368.
- Aghababaei, N., Mohammadtabar, S. ve Saffarinia, M. (2014). Dirty Dozen vs. H factor: Comparison of the Dark Triad and Honesty-Humility in prosociality, religiosity, and happiness. *Personality and Individual Differences, 67*, 6-10.
- American Psychiatric Association (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-III* (3rd ed.). Washington, DC, US: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™* (5th ed.). Arlington, VA, US: American Psychiatric Publishing, Inc.
- Ardıç, K. ve Özsoy, E. (2016, Aralık). *Examining the relationship between the Dark Triad Traits and Big Five personality dimension*. Proceedings of the Fifth European Academic Research Conference on Global Business, Economics, Finance and Banking'de sunulan bildiri, İstanbul. ISBN: 978-1-943579-44-0.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist, 55*(5), 469-480.
- Ashton, M. C. ve Lee, K. (2001). A theoretical basis for the major dimensions of personality. *European Journal of Personality, 15*(5), 327-353.
- Ashton, M. C. ve Lee, K. (2005). A defence of the lexical approach to the study of personality structure. *European Journal of Personality, 19*(1), 5-24.
- Ashton, M. C. ve Lee, K. (2007). Empirical, theoretical, and practical advantages of the HEXACO model of personality structure. *Personality & Social Psychology Review, 11*(2), 150-166.
- Ashton, M. C. ve Lee, K. (2009). The HEXACO-60: A short measure of the major dimensions of personality. *Journal of Personality Assessment, 91*(4), 340-345.
- Ashton, M. C. ve Lee, K. (2010). On the cross-language replicability of personality factors. *Journal of Research in Personality, 44*(4), 436-441.
- Ashton, M. C., Lee, K. ve De Vries, R. E. (2014). The HEXACO Honesty-Humility, Agreeableness, and Emotionality Factors: A review of research and theory. *Personality and Social Psychology Review, 18*(2), 139-152.
- Ashton, M. C., Lee, K. ve Goldberg, L. R. (2004). A hierarchical analysis of 1,710 English personality-descriptive adjectives. *Journal of Personality and Social Psychology, 87*(5), 707-721.
- Ashton, M. C., Lee, K., Perugini, M., Szarota, P., De Vries, R. E., Di Blas, L., Boies, K. ve De Raad, B. (2004). A six-factor structure of personality-descriptive adjectives: Solutions from psycholexical studies in seven languages. *Journal of Personality and Social Psychology, 86*, 356-366.

- Back, M. D., Schmukle, S. C. ve Egloff, B. (2010). Why are narcissists so charming at first sight? Decoding the narcissism-popularity link at zero acquaintance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98, 132-145.
- Banks, G. C., Forsyth, D., O'Boyle, E. H. ve Story, P. A. (2013). A meta-analytic review of the Dark Triad–intelligence connection. *Journal of Research in Personality*, 47(6), 789-794.
- Book, A., Visser, B. A. ve Volk, A. A. (2015). Unpacking “evil”: Claiming the core of the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 73, 29-38.
- Brummelman, E., Thomaes, S. ve Sedikides, C. (2016). Separating narcissism from self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 25(1), 8-13.
- Bulut, M. B. ve Ulu, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin HEXACO ile ölçülmesi. *Bilimname*, 2, 443-463.
- Campbell, W. K. ve Foster, C. A. (2002). Narcissism and commitment in romantic relationships: An investment model analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(4), 484-495.
- Campbell, M. A., French, S., Gendreau, P. (2009). The prediction of violence in adult offenders: A meta-analytic comparison of instruments and methods of assessment. *Criminal Justice and Behavior*, 36(6), 567-590.
- Campbell, W. K., Rudich, E. A. ve Sedikides, C. (2002). Narcissism, self-esteem, and the positivity of self-views: Two portraits of self-love. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(3), 358-368.
- Carter, G. L., Campbell, A. C. ve Muncer, S. (2013). The Dark Triad: Beyond a ‘male’ mating strategy. *Personality and Individual Differences*, 56, 159-164.
- Chatterjee, A. ve Hambrick, D. C. (2007). It’s all about me: Narcissistic chief executive officers and their effects on company strategy and performance. *Administrative Science Quarterly*, 52(3), 351-386.
- Chickering, A. ve Reisser, L. (1993). *Education and identity*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Christie, R. ve Geis, F. L. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press.
- Cleckley, H. (1988). *The mask of sanity* (6th ed.). St. Louis, MO: Mosby.
- Cooke, D. J. (1998). Cross-cultural aspects of psychopathy. T. Millon, E. Simonsen, M. Birket-Smith ve R. D. Davis (Eds.), *Psychopathy: Antisocial, criminal, and violent behavior içinde* (s. 260-276). New York, NY, US: Guilford Press.
- Costa, P. T. ve McCrae, R. R. (1992). *NEO Personality Inventory–Revised (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Davis, D. M. ve Jonason, P. K. (2018). A gender role of the Dark Triad Traits. *Personality and Individual Differences*, 125, 102-105.
- Dinić, B. M. ve Wertag, A. (2017). Effects of Dark Triad and HEXACO traits on reactive/ proactive aggression: Exploring the gender differences. *Personality and Individual Differences*, 123, 44-49.
- Egan, V. ve Jakobwitz, S. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 2, 331-339.
- Furnham, A. ve Crump, J. (2005). Personality traits, types, and disorders: An examination of the relationship between three self-report measures. *European Journal of Personality*, 19(3), 167-184.
- Furnham, A., Richards, S. C ve Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10-year review. *Social and Personality Compass*, 7(3), 199-216.
- Furnham, A., Richards, S., Rangle ve L., Jones, D. (2014). Measuring malevolence: Quantitative issues surrounding the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 67, 114-121.

- Furtner, M. R., Rauthmann, J. F. ve Sachse, P. (2011). The self-loving self-leader: Examining associations among Self-Leadership and the Dark Triad. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 39(3), 369-380.
- Giammarco, E. A. ve Vernon, P. A. (2014). Vengeance and the Dark Triad: The role of empathy and perspective taking in trait forgiveness. *Personality and Individual Differences*, 67, 23-29.
- Goldberg, L. R. (1993). The structure of phenotypic personality traits. *American Psychologist*, 48, 26-34.
- Gordon, D. S. ve Platek, S. M. (2009). Trustworthy? The brain knows: Implicit neural responses to faces that vary in Dark Triad personality characteristics and trustworthiness. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*, 3, 182-200.
- Hare, R. D. (1980). A research scale for the assessment of psychopathy in criminal populations. *Personality and Individual Differences*, 1, 111-117.
- Hare, R. D. (1991). *The Hare psychopathy checklist-revised (PCL-R)*. Toronto, Ontario, Canada: Multi-Health Systems.
- Hare, R. D. (2003). *The Hare psychopathy checklist – Revised*. Toronto, Canada: MHS.
- Hare, R. D. ve Neumann, C. S. (2008). Psychopathic traits in a large community sample: Links to violence, alcohol use and intelligence. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 76(5), 893-899.
- Hare, R. D., Paulhus, D. L. ve Williams, K. M. (2007). Capturing the four-factor structure of psychopathy in college students via self-report. *Journal of Personal. Assessment*, 88(2), 205-219.
- Hashemi, F. O. ve Yusefi, R. (2015). The role five personality factors with narcissism and psychopathy in prediction of Dark Triad. *Journal of Psychology and Behavioral Research*, 1(7), 119-124.
- Hass, S., Waschbusch, D., Pelham, W., King, S., Andrade, B. ve Carrey, N. (2011). Treatment response in CP/ADHD children with callous/unemotional traits. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 39, 541-552.
- Hodson, G., Book, A., Visser, B. A., Volk, A. A., Ashton, M. C. ve Lee, K. (2018). Is the Dark Triad common factor distinct from low Honesty-Humility? *Journal of Research in Personality*, 73, 123-129.
- Hodson, G., Hogg, S. M. ve Macinnis, C. C. (2009). The role of “dark personalities” (narcissism, machiavellianism, psychopathy), Big Five personality factors, and ideology in explaining prejudice. *Personality and Individual Differences*, 43, 686-690.
- Holtzman, N. S. ve Strube, M. J. (2010). Narcissism and attractiveness. *Journal of Research in Personality*, 44(1), 133-136.
- Jonason, P. K., Kaufman, S. B., Webster, G. D. ve Geher, G. (2013). What lies beneath the Dark Triad Dirty Dozen: Varied relations with the Big Five. *Individual Differences Research*, 11(2), 81-90.
- Jonason, P. K. ve McCain, J. (2012). Using the HEXACO model to test the validity of the Dirty Dozen measure of the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 53(7), 935-938.
- Jonason, P. K., Webster, G. D., Schmitt, D. P., Li, N. P. ve Crysel, L. (2012). The antihero in popular culture: A life history theory of the dark triad. *Review of General Psychology*, 16(2), 192-199.
- Jones, D. N. (2013). Psychopathy and Machiavellianism predict differences in racially motivated attitudes and their affiliations. *Journal of Applied Social Psychology*, 43, 367-378.
- Jones, D. N. ve Figueredo, A. J. (2013). The core of darkness: Uncovering the heartof the Dark Triad. *European Journal of Personality*, 27, 521-531.
- Jones, D. N. ve Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A brief measure of the Dark Triad personality traits. *Assessment*, 21(1), 28-41.

- Kanten, P. (2014). Narsistik kişilik özelliğinin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinde örgüt ikliminin düzenleyici rolü. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 25(76), 160-184.
- Kesgin, A. (2015). Machiavelli and Machiavelianism. *An International Journal of Philosophy*, 5(1), 105-139.
- Lee, K. ve Ashton, M. C. (2004). Psychometric properties of the HEXACO Personality Inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 39(2), 329-358.
- Lee, K. ve Ashton, M. C. (2005). Psychopathy, Machiavellianism, and narcissism in the Five-Factor Model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*, 38(7), 1571-1582.
- Lee, K. ve Ashton, M. (2008). The HEXACO personality factors in the indigenous personality lexicons of English and 11 other languages. *Journal of Personality*, 76, 1001-1054.
- Lee, K. ve Ashton, M. C. (2012). *The H factor of personality: Why some people are manipulative, self-entitled, materialistic, and exploitive-and why it matters for everyone*. Waterloo, ON: Wilfrid Laurier University Press.
- Lee, K. ve Ashton, M. C. (2014). The Dark Triad, the Big Five, and the HEXACO model. *Personality and Individual Differences*, 67, 2-5.
- Lee, K., Ashton, M. C., Ogunfowora, B., Bourdage, J. S. ve Shin, K. H. (2010). The personality bases of socio-political attitudes: The role of Honesty-Humility and Openness to Experience. *Journal of Research in Personality*, 44(1), 115-119.
- Lee, K., Ashton, M. C., Wiltshire, J., Bourdage, J. S., Visser, B. A. ve Gallucci, A. (2013). Sex, power, and money: Prediction from the Dark Triad and honesty-humility. *European Journal of Personality*, 27(2), 169-184.
- McDonald, R., Dodson, M., Rosenfield, D. ve Jouriles, E. (2011). Effects of a parenting interventions on features of psychopathy in children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 39, 1013-1023.
- Mealey, L. (1995). Primary sociopathy (psychopathy) is a type, secondary is not. *Behavioral and Brain Sciences*, 19, 579-599.
- Monaghan, C., Bizumic, B. ve Sellbom, M. (2016). The role of Machiavellian views and tactics in psychopathology. *Personality and Individual Differences*, 94, 72-81.
- Moshagen, M., Thielmann, I., Hilbig, B. E. ve Zettler, I. (2019). Meta-analytic investigations of the HEXACO Personality Inventory(-Revised): Reliability generalization, self-observer agreement, intercorrelations, and relations to demographic variables. *Zeitschrift für Psychologie*, 227(3), 186-194.
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H. ve Meijer, E. (2017). The malevolent side of human nature: A meta-analysis and critical review of the literature on the dark triad (narcissism, Machiavellianism, and psychopathy). *Perspectives on Psychological Science*, 12(2), 183-204.
- Noyan, C. O. (2008). *Antisosyal kişilik bozukluğu tanılı bireylerin karar verme süreçleri ile psikopati ve mizaç-karakter özellikleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi). GATA, Haydarpaşa Eğitim Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul.
- O'Boyle, E. H., Forsyth, D., Banks, G. C., Story, P. A. ve White, C. D. (2015). A meta-analytic test of redundancy and relative importance of the Dark Triad and Five-Factor Model of Personality. *Journal of Personality*, 83(6), 644-664.
- Orth, U. ve Luciano, E. C. (2015). Self-esteem, narcissism, and stressful life events: testing for selection and socialization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(4), 707-721.
- Ozan, E., Kırpınar, İ., Aydın, N., Fidan, T. ve Oral, M. (2008). Narsistik kişilik bozukluğu gelişim süreçleri ve yaşamı. *RCHP (Review, Cases and Hypothesis in Psychiatry)*, 2, 1-2.

- Özdemir, O., Güzel-Özdemir, P., Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Özsoy, E., Rauthmann, J. F., Jonason, P. K. ve Ardic, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish version of Dark Triad Dirty Dozen (DTDD-T), Short Dark Triad (SD3-T), and Single Item Narcissism Scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, 117, 11-14.
- Pascarella, E. T. ve Terenzini, P. T. (2005). *How college affects students: Findings and insights from twenty years of research*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Paulhus, D. L., Neumann, C. S. ve Hare, R. D. (2017). *SRP-4: Self-Report Psychopathy Scale-Fourth Edition*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Paulhus, D. L. ve Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563.
- Raskin, R. N. ve Hall, C. S. (1979). Narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, 45(2), 590.
- Rauthmann, J. F. (2012). The Dark Triad and interpersonal perception: Similarities and differences in the social consequences of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Social Psychological and Personality Science*, 3(4), 487-496.
- Rauthmann, J. F. ve Kolar, G. P. (2012). How “dark” are the Dark Triad traits? Examining the perceived darkness of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Personality and Individual Differences*, 53(7), 884-889.
- Rhodewalt, F. ve Peterson, B. (2009). Narcissism. M. R. Leary ve R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* içinde (s. 547-560). New York: Guilford Press.
- Salekin, R. T. ve Lynam, D. R. (2010). Child and adolescent psychopathy: An introduction. R. T. Salekin ve D. R. Lynam (Eds.), *Handbook of child and adolescent psychopathy* içinde (s. 1-12). New York: Guilford Press.
- Salekin, R. T., Tippet, J. G. ve Allen, A. D. (2012). Treatment of conduct problem youth with interpersonal callous traits using mental models: Measurement of risk and change. *Behavioral Sciences and the Law*, 30, 470-486.
- Silva, D. R., Rijo, D. ve Salekin, R. T. (2013). Child and adolescent psychopathy: Assessment issues and treatment needs. *Aggression and Violent Behavior*, 18(1), 71-78.
- Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. L., Loftus, G. R., Bem, D. J. ve Maren, S. (2015). *Atkinson ve Hilgard: Psikolojiye Giriş* (14. baskı, Ö. Öncül ve D. Ferhatoğlu, Çev.). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Spain, S. M., Harms, P. ve Lebertson, J. M. (2014). The dark side of personality at work. *Journal of Organizational Behavior*, 35, 41-60.
- Türk Dil Kurumu. (2019, 10 Mart). *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr>
- Twenge, J. M. ve Campbell, K. (2009). *The Narcissism epidemic: Living in the age of entitlement*. New York: Free Press.
- Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C. ve Harris, J. A. (2008). A behavioral genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences*, 44(2), 445-522.
- Veselka, L., Schermer, J. A., Martin, R. A. ve Vernon, P. A. (2010). Relations between humor style and the Dark Triad traits of personality. *Personality and Individual Differences*, 48(6), 772-774.
- Veselka, L., Schermer, J. A. ve Vernon, P. (2012). The Dark Triad and an expanded framework of personality. *Personality and Individual Differences* 53(4), 417-425.
- Wai, M. ve Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 52(7), 794-799.

- Wasti, S. A., Lee, K., Ashton, M. C. ve Somer, O. (2008). Six Turkish personality factors and the HEXACO model of personality structure. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39(6), 665-684.
- Yazgan-İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E. (2008). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yurtsever, H. (2009). *Kişilik özelliklerinin stres düzeyine etkisi ve stresle başa çıkma yolları: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK). (2019). *Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi: Öğrenci istatistikleri*. Erişim adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>

